

PATRICIA RÓŻAŃSKA-UNGUR*

DOI: /10.26399/iusnovum.v15.1.2021.10/p.rozanska-ungur

**Głosa do wyroku Sądu Najwyższego
z dnia 28 czerwca 2017 r., III KK 141/17.
Odpowiedzialność za paserstwo nieumyślne**

Sprawca paserstwa nieumyślnego nie musi wiedzieć lub przewidywać, za pomocą jakiego konkretnie czynu zabronionego rzecz została uzyskana, a także nie musi znać okoliczności, w jakich przestępstwo to zostało popełnione. Nie jest więc konieczne ustalenie podmiotowego związku między sprawcą paserstwa a sprawcą czynu zabronionego, za pomocą którego rzecz została uzyskana. Warunek pochodzenia rzeczy stanowiącej przedmiot paserstwa bezpośrednio z czynu zabronionego nie oznacza również, że sprawca paserstwa musi nabyć rzecz bezpośrednio od sprawcy czynu zabronionego. Paserstwo może być też popełnione jako tzw. paserstwo wtórne, gdy rzeczy pochodzące z czynu zabronionego niejako „przechodzą przez ręce” kilku osób. Konieczne jest tylko to, aby istniała obiektywna możliwość powzięcia przez niego przypuszczenia, że rzeczy, które nabywa, zostały uzyskane za pomocą jakiegokolwiek czynu zabronionego. Z punktu widzenia odpowiedzialności za przestępstwo z art. 292 § 1 k.k. wystarczy, że sprawca na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że rzeczy, które nabywa lub pomaga do ich zbycia, albo te rzeczy przyjmuje lub pomaga do ich ukrycia, zostały uzyskane za pomocą czynu zabronionego. Wystarczy, że na podstawie towarzyszących okoliczności ma podstawy do przypuszczenia, że nabywa rzeczy, które normalnie nie występują w prywatnym obrocie¹.

WPROWADZENIE

Głosowany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2017 r. dotyczy nieumyślnego przestępstwa powszechnego, o charakterze publicznoskargowym ściganym z urzędu, jakim jest paserstwo nieumyślne. Ów czyn zabroniony penalizowany

---

* mgr, asystent w Katedrze Prawa Karnego, Instytut Nauk Prawnych Uniwersytetu Opolskiego, aplikant adwokacki, adres e-mail: patricia.rozanska-ungur@uni.opole.pl, ORCID: 0000-0002-5052-4887

¹ System Informacji Prawnej Legalis, nr 1682082.

w przepisie art. 292 § 1 k.k. jest przestępstwem powszechnym, które popełnić może każdy podmiot spełniający warunki do ponoszenia odpowiedzialności karnej² na gruncie Kodeksu karnego z 1997 r.³, z tym zastrzeżeniem, że jego sprawcą nie może być sprawca przestępstwa pierwotnego, z którego przedmiot wykonawczy przestępstwa paserstwa został uzyskany, na co bezpośrednio wskazuje zaimek *kto*, użyty w hipotezie przepisu art. 292 § 1 k.k.⁴ Paserstwo nieumyślne w typie podstawowym zalicza się do tzw. czynów przepołowionych, którego odpowiednikiem na gruncie Kodeksu wykroczeń z 1971 r.⁵ jest art. 122 § 2 k.w. W przypadku sprawcy tego przestępstwa jego zachowanie cechuje nieumyślność, która odróżnia w tym zakresie element jego woli⁶ co do popełnienia tego czynu.

Odnosząc się do nieumyślności jako strony podmiotowej, a normatywnie opisanej w przepisach art. 9 § 2 i 3 k.k., a także w art. 292 § 1 k.k., należy w tym miejscu stwierdzić, że z uwagi na cechę szczególną osądzonego sprawcy z głosowanego orzeczenia w postaci zawodowego zajmowania się handlem częściami samochodowymi, bo w ramach prowadzonej przez niego osobiście działalności gospodarczej można i należy wymagać od niego większej staranności w działaniu w zakresie doboru kontrahenta, z którym zawierał nawet jednostkową okazjonalną umowę kupna, jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie w zakresie zakupu szyb czołowych do pojazdów marki Ford z logo Forda oraz logo firmy je dystrybuującej.

Istota przestępnego zachowania oskarżonego wyklucza możliwość przyjęcia koncepcji tzw. winy kombinowanej – mimo że sprawca w zakresie czynności (znamion czasownikowych) działa umyślnie, to i tak wyklucza to popełnienie tego czynu w umyślności, ponieważ po stronie sprawcy tego czynu zachodzi umyślność dotycząca cechy rzeczy, tj. tego, że została ona uzyskana za pomocą czynu zabronionego⁷. Podobnie konstrukcję winy kombinowanej przy paserstwie nieumyślnym wykluczył jednoznacznie O. Chybiński, który trafnie przyjmował, że „działanie polegające na nabyciu itp. mimo cech umyślności nie jest samo w sobie bezprawne. Bezprawnym staje się dopiero ze względu na cechę przedmiotu, która jest objęta nieumyślnością – czego nie można porównywać z winą kombinowaną”⁸. Dlatego też jako bezsporne, a przy tym pewne, bo ustalone na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (dla skazania za ten czyn), należy uznać, że po stronie pasera nieumyślnego w ogóle nie istnieje jakiegokolwiek przypuszczenie co do tego, że przejęta przez niego rzecz mogłaby pochodzić z czynu zabronionego. Takie zachowanie jako nieumyślne może przybrać postać niedbal-

---

² E. Guzik-Makaruk, E.W. Pływaczewski, *Rozdział V. § 24. Paserstwo nieumyślne w Kodeksie karnym z 1997 r.*, w: R. Zawłocki (red.), *Przestępstwa przeciwko mieniu i gospodarce*, System Prawa Karnego, t. 9, Warszawa 2015, s. 274.

³ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2019 r., poz. 1950 ze zm.).

⁴ D. Mucha, *Przestępstwo paserstwa w kodeksie karnym z 1997 roku*, Opole 2014, s. 70–72.

⁵ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2019 r., poz. 821 ze zm.).

⁶ J. Lachowski, *Strona podmiotowa czynu zabronionego*, w: R. Dębski (red.), *Nauka o przestępstwie. Zasady odpowiedzialności*, System Prawa Karnego, t. 3, Warszawa 2017, s. 599.

⁷ B. Świątkiewicz, *Przestępstwo paserstwa w polskim prawie karnym*, Warszawa 1989, s. 167.

⁸ O. Chybiński, *Paserstwo w polskim prawie karnym*, Warszawa 1962, s. 65 i n.

stwa lub lekkomyślności, ponieważ sprawca tego przestępstwa może je popełnić w obu postaciach nieumyślności.

Dyspozycja przepisu art. 292 § 1 k.k. posługuje się znamionami czasownikowymi, takimi jak: „nabycie”, „pomoc w ich zbyciu”, „przyjęcie dla pomocy w ukryciu” lub „pomoc w ukryciu”. Powyższe ustawowe znamiona trudno zakwalifikować jako takie, które by przesądzały same w sobie, że faktycznie paser działa nieumyślnie, albowiem powyższe znamiona czasownikowe same w sobie wymagają umyślności⁹.

Przesłanką decydującą i kwalifikującą dany czyn jako nieumyślny są tzw. towarzyszące okoliczności, które w praktyce mogą oznaczać wiele okoliczności związanych z popełnieniem czynu, na których podstawie sprawca powinien przewidzieć, że owa rzecz przez niego np. nabyta może pochodzić z nielegalnego źródła. Przykładowo do takich okoliczności można zaliczyć: nietypowe miejsce zawarcia transakcji, brak dowodu zakupu w postaci np. paragonu, faktury, czy też stan samej rzeczy, że jest ona wybrakowana itp. Z przepisu art. 292 § 1 k.k. wynika powinność sprawcy do działania ostrożnego, albowiem na podstawie towarzyszących okoliczności związanych z przejęciem rzeczy nielegalnej powinien on co najmniej przypuszczać, że tak jest (niedbalstwo), albo też mógł co najmniej to przewidywać (lekkomyślność)¹⁰.

W przepisie penalizującym czyn opisany w art. 292 § 1 k.k. wskazany został zamknięty katalog inkryminowanych czynności pasera, tj. „nabycie, pomoc w ich zbyciu, przyjęcie dla pomocy w ukryciu lub pomoc w ukryciu”. Dlatego też trzeba mieć na uwadze, że przepisy prawa karnego należy interpretować w sposób odpowiedni, aby zrekonstruować podstawy odpowiedzialności karnej przy uwzględnieniu danych okoliczności, a zatem przepisy prawa karnego winny być interpretowane zgodnie z zasadą „nakazu interpretacji ścisłej (literalnej)”, tak aby podczas interpretacji nie odstąpić od jednoznacznego kontekstu przepisu prawnego, które mogłyby zmierzać do dokonania interpretacji rozszerzającej lub zwążającej¹¹.

Znamiona paserstwa nieumyślnego są co do zasady tożsame ze znamionami paserstwa umyślnego, jednakże różnica między nimi sprowadza się do umyślności podmiotu będącego sprawcą tego czynu zabronionego¹². Zachowanie sprawcy paserstwa z przepisu art. 292 § 1 k.k. odróżnia jego nieumyślność w zakresie popełnionego czynu co do cechy rzeczy pochodzącej z czynu zabronionego, która to informacja jest przed sprawcą ukryta z uwagi na jego niedbalstwo albo lekkomyślność jako alternatywne postacie nieumyślności. Popełnienie paserstwa nieumyślnego w postaci lekkomyślności, co należy podkreślić, aktualnie ciągle budzi

⁹ W. Wolter, *Studia z zakresu prawa karnego*, Kraków 1947, s. 75.

¹⁰ J. Michalski, *Komentarz do art. 292 k.k.*, w: A. Wąsek, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do artykułów 222–316*, System Informacji Prawnej Legalis 2010.

¹¹ M. Królikowski, R. Zawłocki, *Prawo karne*, wyd. 3, Warszawa 2018, s. 109 i 122.

¹² T. Oczkowski, *Komentarz do art. 292 k.k.*, w: R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, System Informacji Prawnej Legalis 2019.

spory w literaturze przedmiotu – zdania w tym zakresie są podzielone¹³. Sprawca paserstwa nieumyślnego lub umyślnego zawsze działa po dokonaniu czynu pierwotnego¹⁴. Przepięstwo z normy prawnej art. 292 k.k. to jedyne przepięstwo nieumyślne wśród wszystkich przepięstw przeciwko mieniu¹⁵.

Rozkodowanie przepięsów z art. 292 k.k. pozwala stwierdzić *a posteriori*, że sprawcą czynu zabronionego może być każdy oprócz osoby będącej sprawcą czynu zabronionego pierwotnego, z którego dana rzecz, będąca przedmiotem wykonawczym przepięstwa paserstwa, pochodzi, np. z kradzieży itp. Ponadto z podmiotem będącym sprawcą paserstwa nieumyślnego ściśle związane jest jego zachowanie nieumyślne, które stanowi przesłankę ustawową. Paser działa zatem w niewiedzy co do źródła pochodzenia nabytych rzeczy, co czyni te rzeczy nielegalnymi, albowiem nie ma on wiedzy, że faktycznie te rzeczy zostały uzyskane z czynu zabronionego, dlatego też działa on nieumyślnie. Jednakże w istocie sprawca powinien – i może – przypuszczać na podstawie towarzyszących okoliczności, że zakupiona przez niego rzecz może pochodzić z czynu zabronionego¹⁶. To właśnie na takim ustaleniu poczynionym przez Sąd, a zgodnym z regułą z przepięsu art. 292 § 1 k.k., opiera się m.in. możliwość przypisania winy sprawcy tego czynu zabronionego.

Paserstwo jako postać czynu zabronionego należy do tzw. typów przepięsów. Odpowiednikiem w Kodeksie wykroczeń normy prawnej sankcjonującej zachowanie stanowiące paserstwo jest norma prawna art. 122 k.w. Zaliczenie paserstwa do konkretnej grupy, tj. przepięstwa lub wykroczenia, uwarunkowane jest stopniem społecznej szkodliwości czynu ocenianego dla danej kategorii czynów. Natomiast konkretne zachowanie sprawcy przepięstwa pierwotnego ma również wpływ na czynnik formalny tego, czy dany czyn (zachowanie) sprawcy paserstwa spełnia znamiona opisane dla wykroczenia, czy przepięstwa (szerzej w dalszej części glosy). Powyższe kryteria mają zatem istotne znaczenie przy kwalifikowaniu danego czynu sprawcy jako przepięstwa czy też wykroczenia przeciwko mie-

---

¹³ Przykładowo O. Górniok i J. Wojciechowski negują możliwość popełnienia tego czynu w tej właśnie postaci nieumyślności, natomiast A. Marek i L. Gardocki taką ewentualność zgodnie dopuszczają. Na zasadzie *argumentum ad minore ad maius* A. Marek wskazuje, iż „należy przyjąć, że skoro ustawa przewiduje odpowiedzialność za niedbalstwo, to tym bardziej jest ona uzasadniona w wypadku lekkomyślności, która jest cięższą postacią winy nieumyślnej”. Z kolei L. Gardocki wskazuje, że zachowanie pasera nieumyślnego charakteryzują obydwie z powyższych cech (postaci), tj. zarówno lekkomyślność, jak i niedbalstwo, z naciskiem na niedbalstwo, które wynika też bezpośrednio z przepięsu. Szerzej zob. O. Górniok, S. Hoc, S.M. Przyjemski, *Kodeks karny. Komentarz*, Gdańsk 1999, s. 373; J. Wojciechowski, *Prawo karne. Komentarz. Orzecznictwo*, Warszawa 1997, s. 508; A. Marek, *Prawo karne. Zagadnienia teorii i praktyki*, Warszawa 1997, s. 547; L. Gardocki, *Prawo karne*, wyd. 21, Warszawa 2019, s. 347.

¹⁴ D. Mucha, *Przepięstwo paserstwa...*, op. cit., s. 76 i 184.

¹⁵ T. Oczkowski, *Komentarz do art. 292 k.k....*, op. cit. Warto również dodać, że z kolei w Ustawie z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2020 r., poz. 19) paserstwa skarbowe, tj. paserstwo akcyzowe z art. 65 § 2 k.k.s. i paserstwo celne z art. 91 § 2 k.k.s., są jedynymi nieumyślnymi czynami karalnymi z opisanych w części szczególnej Kodeksu karnego skarbowego. Szerzej zob. D. Mucha, *Paserstwa skarbowe w polskim prawie karnym skarbowym*, Opole 2019.

¹⁶ L. Wilk, *Komentarz do art. 292 k.k.*, w: M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Komentarz do artykułów 222–316*, System Informacji Prawnej Legalis 2017.

niu¹⁷. Dlatego też z uwagi na powyższe okoliczności Sąd *meriti* orzekający w tego typu sprawach powinien każdorazowo dokładnie ustalić – po pierwsze – wartość rzeczy stanowiącej przedmiot wykonawczy paserstwa w celu prawidłowego ustalenia odpowiedzialności za popełniony czyn zabroniony¹⁸, a po drugie – w drodze jakiego czynu zabronionego owa rzecz została uzyskana i czy tą wiedzą dysponował paser, popełniając ów czyn zabroniony, pod którego zarzutem stanął on przed Sądem. Tym bardziej że odpowiedzialność za popełnienie wykroczenia paserstwa z art. 122 k.w. została ograniczona do progu wartości mienia nieprzekraczającego 500 zł¹⁹, przekroczenie tejże kwoty decyduje o przestępności czynu²⁰.

Stan faktyczny – orzeczenie

W głosowanym wyroku Sąd Rejonowy uznał oskarżonego A.K. za winnego zarzucanych mu czynów, tj. tego, że w bliżej nieustalonym czasie do dnia 4 sierpnia 2014 r. w nieustalonym miejscu nabył od nieustalonej osoby za nieustaloną kwotę 42 sztuki szyb czołowych do pojazdów marki Ford z logo Forda oraz firmy P. o wartości 65 499,48 zł. Na szybach brakowało wszystkich elementów fabrycznie na niej umieszczanych, tj. logo marki oraz dokumentu potwierdzającego dokonanie transakcji zakupu, tzn. faktury. Z uwagi na powyższe okoliczności w ocenie Sądu Rejonowego w R. oskarżony został uznany za winnego zarzucanych mu czynów, tj. dokonania czynu z art. 292 § 1 k.k., i za to na mocy art. 292 § 1 k.k. oraz art. 33 § 1 i § 3 k.k. Sąd skazał go na karę grzywny w wymiarze 250 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na 20 zł. Od powyższego wyroku obrońca A.K. wywiódł apelację, zarzucając ww. wyrokowi obrazę przepisów postępowania z uwagi na dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów oraz błędy w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie oskarżonego za winnego zarzucanych mu czynów w sytuacji, gdy sprawstwo oraz wina nie zostały mu udowodnione, lecz mogły mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia. Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 8 grudnia 2016 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oskarżonego A.K. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Od powyższego wyroku Sądu II instancji Prokurator Rejonowy w R. wniósł kasację i zaskarżył ww. orzeczenie w całości. Prokurator Prokuratury Rejonowej w R. zarzucił orzeczeniu Sądu II instancji:

---

¹⁷ E. Plebanek, *Materialne określenia przestępstwa*, Oficyna 2009, System Informacji Prawnej Lex 2020.

¹⁸ Wyrok SN z dnia 25 czerwca 2015 r., II KK 129/15, opubl. KZS 2015, nr 12, poz. 10.

¹⁹ Kwota ta została aktualnie zakreślona Ustawą z dnia 4 października 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks wykroczeń oraz niektórych innych ustaw z dniem 15 listopada 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 2077) z wcześniej obowiązującego progu, który wynosił 1/4 minimalnego wynagrodzenia, tj. wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie Ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2018 r., poz. 2177, oraz z 2019 r., poz. 1564). Powyżej wskazana nowelizacja przepisu powrócono do kwotowego jej określenia, tj. do kwoty 500 zł.

²⁰ T. Bojarski, *Komentarz do art. 122 k.w.*, w: idem, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2019, s. 553–556.

rażące i mające wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, tj. art. 292 § 1 k.k., polegające na błędnym przyjęciu, że nabycie przez oskarżonego – zawodowo zajmującego się handlem częściami samochodowymi, w nieustalonym miejscu, od nieustalonej osoby, za nieustaloną kwotę, bez dokumentu zakupu, 42 sztuk nowych szyb czołowych do pojazdów marki Ford z logiem Forda oraz firmy P., o wartości 65 499,48 złotych, bez wszystkich elementów fabrycznie na nich umieszczonych, które w takim stanie nie mogły występować w prywatnym obrocie, nie stanowiło okoliczności, na podstawie których powinien i mógł przypuszczać, że szyby zostały uzyskane za pomocą czynu zabronionego, a tym samym zachowanie jego nie wyczerpało ustawowych znamion przestępstwa z art. 292 § 1 k.k., co w konsekwencji doprowadziło do niesłusznego uniewinnienia oskarżonego (pierwszy zarzut kasacyjny).

Jedynie na marginesie należy w tym miejscu dodać, że Sąd Najwyższy podzielił w całości argumentację Prokuratora i uznał wniesioną przez niego kasację za zasadną, w wyniku czego uchylił wyrok Sądu Okręgowego w L. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Paserstwo nieumyślne – sprawca czynu zabronionego

Okolicznością istotną w przedmiotowej sprawie jest to, że ów sprawca – jak wynika z okoliczności faktycznych sprawy – miał przymiot osoby, która na co dzień jako przedsiębiorca zajmowała się profesjonalnie kupnem i sprzedażą określonych rzeczy. Dlatego też przy ocenie jego zachowania należy uwzględnić doświadczenie życiowe oraz okoliczności faktyczne w postaci tego, że ów sprawca nie nabywał przedmiotowych rzeczy *ad usum proprium* (do użytku indywidualnego, własnego) oraz to, że na podstawie posiadanej wiedzy (zdobytej przez doświadczenie zawodowe) co do charakteru i działania rynku w zakresie (legalnego i nielegalnego) pochodzenia rzeczy mógł i powinien wykazać się w tej kwestii dozą ostrożności wymagana przy zawieraniu tego typu transakcji handlowych. Sprawca już tylko na zasadzie prostych skojarzeń i wnioskowań, poczynionych z uwagi na rodzaj oraz pochodzenie nabywanych przez siebie rzeczy, a także jako przedsiębiorca, który na co dzień zajmuje się kupnem rzeczy, mógł i powinien stwierdzić, że ceny sprzedaży nabytych przez niego rzeczy (szyb) znacznie odbiegały od cen, jakie występowały na rynku. Nadto brak indywidualnych oznaczeń oraz ich wybrakowanie stanowią skonkretyzowany przykład towarzyszących okoliczności, na podstawie których powinien on przypuszczać, że nabywane przez niego przedmioty pochodzą z nielegalnego źródła.

Ów sprawca powinien przede wszystkim zauważyć, że skoro kupuje rzeczy w stanie niepełnym, tj. w takim stanie, w jakim zostały zakupione przez niego, to nie mogły one legalnie opuścić zakładu produkcyjnego i zapewne zostały wprowadzone do obrotu w sposób nielegalny. Takie zachowanie tego przedsiębiorcy dalekie było od postawy „modelowego przedsiębiorcy (obywatela)”. Przede wszystkim nie zachował on należytej ostrożności, co na gruncie prawa karnego przy-

brało postać niedbalstwa. W szczególności z uwagi na to, że jest on przedsiębiorcą, można i należy od niego wymagać zachowania dodatkowych środków ostrożności (określonej wrażliwości), zwłaszcza podczas dokonywania wszelkich transakcji handlowych, które mają charakter nietypowy z uwagi np. na cechy rzeczy lub ich sprzedawcy, jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na status przedsiębiorcy jako podmiotu trudniącego się handlem, na co wskazuje preambuła do Ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców²¹, tj. uznając, że „ochrona i wspieranie wolności działalności gospodarczej przyczyniają się do rozwoju gospodarki oraz do wzrostu dobrobytu społecznego”. Ustawodawca zwrócił w niej uwagę na wielość wartości, którymi przedsiębiorca powinien się kierować, takich jak m.in. zasada wolności działalności gospodarczej, zasada praworządności, pewności prawa, niedyskryminacji oraz zrównoważonego rozwoju, uznając tym samym, że od przedsiębiorcy można i należy wymagać co do zasady więcej jako od profesjonalisty parającego się daną działalnością gospodarczą niż od osoby fizycznej, która nie prowadząc zarejestrowanej działalności gospodarczej, może wziąć udział w takiej transakcji jednorazowo i okazjonalnie²².

Ta okoliczność – jak się wydaje – przez Sąd Okręgowy w L., który uniewinnił oskarżonego od czynu mu zarzucanego aktem oskarżenia, nie została w ogóle wzięta pod uwagę, tj. to, że oskarżony w chwili dopuszczenia się czynu przestępnego miał status przedsiębiorcy, który na co dzień, ze względu na charakter prowadzonej przez siebie działalności, styka się z rzeczami, których pochodzenie jest udokumentowane w pełni, czego w przedmiotowej sytuacji nie można poczytać za *obiter dicta*. W Kodeksie karnym brak legalnej definicji pojęcia przedsiębiorcy, dlatego też należy przy jej rozkodowaniu posiłkować się metodą harmonizacji tekstów prawa i w rezultacie należy odwołać się do definicji legalnych tego pojęcia, a *de facto* zawartych m.in. w Ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny²³ oraz w Ustawie Prawo przedsiębiorców, dekodując zarazem owe definicje legalne opisane w tych ustawach szczególnych, przy jednoczesnym uwzględnieniu kontekstu systemowego i funkcjonalnego pojęcia przedsiębiorcy na gruncie Kodeksu karnego, albowiem przedmiot harmonizacji postrzegany jest szeroko, z uwzględnieniem całego porządku prawnego²⁴.

Przedsiębiorca, prowadząc działalność gospodarczą, winien przestrzegać ściśle określonych zasad ustawowych, m.in. profesjonalnego charakteru wykonywanej działalności, przez który należy rozumieć staranne prowadzenie swoich spraw, w tym niezawieranie transakcji co do rzeczy niewiadomego pochodzenia lub takich rzeczy, które – jak to może wynikać z towarzyszących okoliczności – zostały uzyskane w sposób nielegalny. Bez wątplenia powyższe kryteria

---

²¹ Dz.U. z 2019 r., poz. 1292.

²² G. Kozieł, *Komentarz do art. 1 pr.prz.*, w: idem (red.), *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, wyd. 1, System Informacji Prawnej Legalis 2019.

²³ Dz.U. z 2019 r., poz. 1145.

²⁴ M. Pazdan, *Osoba fizyczna jako konsument lub przedsiębiorca (Rozdział XIV Osoby fizyczne)*, w: M. Safjan (red.), *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2012, s. 1113–1114, System Informacji Prawnej Legalis 2012.

działania powinny występować kumulatywnie i cechować działalność przedsiębiorcy mającą przymioty działalności gospodarczej²⁵. Prawo postuluje się w tym zakresie – jak się wydaje – domniemaniem, że tak właśnie jest, że te przymioty ma każda osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą swojej firmy, i to niezależnie od wielkości i skali tej działalności gospodarczej. Powyższe kumulatywne cechy składają się na przymiot profesjonalizmu przedsiębiorcy, tym bardziej że z uwagi na zawodowe prowadzenie działalności przedsiębiorca wzbudza w potencjalnym konsumencie już na tej podstawie zaufanie, w związku z czym owo zaufanie powinno opierać się na preferowanych ustawowych fundamentach o takich cechach jak powyżej, a rozumianych także jako *conditio sine qua non*.

W związku z tym oskarżony jako osoba trudniąca się zawodowo handlem częściami samochodowymi – z uwagi na wykonywaną profesję – już z chwilą kupna w ilości 42 sztuk nowych szyb czołowych do pojazdu marki Ford bez wszystkich elementów fabrycznie na nich umieszczanych powinien wiedzieć, że nie mogły w takim stanie trafić legalnie do prywatnego obrotu, tym bardziej że nie były one przecież odpowiednio oznakowane, były wybrakowane, a ich sprzedawca nie posiadał dowodu zakupu ani też w żaden sposób nie potrafił go udokumentować. Wątpliwy zatem staje się nie tylko zakup ww. szyb w sposób legalny, bo od niezidentyfikowanej osoby i za nieustaloną kwotę, lecz także późniejsze legalne zarejestrowanie tej transakcji w ramach kosztów ich zakupu jako towaru, a następnie ich odpowiednie księgowe zewidencjonowanie,

Należy wobec powyższego odnotować, że oskarżony powinien być wyczulony jako profesjonalista na wszelkie wady fizyczne i prawne rzeczy oferowanych mu do zakupu przez sprzedawcę, a następnie nabytych przez niego. Winien m.in. zwrócić uwagę na to, że osoba, od której zakupił owe szyby, jak również kwota, za którą je zakupił, nie mieściły się w ramach zwyczajowo występujących przy tego typu transakcjach – rzeczy przez niego nabyte miały istotne wady (braki), na których podstawie (jako tzw. okoliczności towarzyszących) powinien i mógł nabrać wątpliwości co do ich nielegalnego pochodzenia, tj. pochodzenia z czynu zabronionego. Mając to na uwadze, należy wskazać, że oskarżony, będąc przedsiębiorcą, nie kierował się należytą starannością, i to w sytuacji, gdy po jego stronie brakowało wiedzy co do źródła pochodzenia owych rzeczy, przez co wykazał w swojej postawie zwykle niedbalstwo. W ślad za uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1992 roku należy wskazać, że podczas zawierania transakcji przedsiębiorca winien był odpowiednio rozeznaczyć się – poprzez dokonanie wielu czynności stwierdzających w ramach ogólnego doświadczenia życiowego – co do stanu prawnego nabywanych przez niego rzeczy, na co mogły wskazywać konkretne okoliczności, np. niska cena, brak wszystkich elementów i oznaczeń na szybach. Przedsiębiorca nie wykazał w swej postawie profesjonalizmu. Na jego usprawiedliwienie mógłby jedynie wskazywać fakt, że opierał

---

²⁵ Ł. Żelechowski, *Komentarz do art. 43[1] k.c.*, w: K. Osajda (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, System Informacji Prawnej Legalis 2019.

się on na zaufaniu co do fachowości kontrahenta²⁶ – co jednak w przedmiotowej sprawie nie miało miejsca, w wyniku czego należy przyjąć, że nie zachował on należytej staranności.

Mając na uwadze głosowane orzeczenie, należy w tym miejscu wskazać – zgadzając się tym samym z Sądem Najwyższym – że faktycznie sprawca paserstwa nieumyślnego nie musi wiedzieć lub przewidywać, za pomocą jakiego konkretnie czynu zabronionego rzecz została uzyskana, a także nie musi znać okoliczności, w jakich przestępstwo pierwotne, z którego pochodzi dana rzecz stanowiąca przedmiot wykonawczy paserstwa, zostało popełnione.

Pasera nieumyślnego odróżnia od umyślnego strona podmiotowa, albowiem ten pierwszy działa w nieświadomości, ponieważ nie zdaje sobie sprawy z tego, że nabywana przez niego rzecz została uzyskana niezgodnie z prawem. W związku z tym należy odnieść się do postawy „modelowego przedsiębiorcy (obywatela)”, który powinien był, na podstawie towarzyszących mu okoliczności, przewidzieć, że nabywane przez niego rzeczy zostały uzyskane za pomocą czynu zabronionego²⁷.

W związku z tym oskarżony winien był być na tyle zorientowany, by móc przewidzieć, że owe szyby, które nabywa, pochodzą z nielegalnego źródła bądź też – jak *de facto* usiłował tłumaczyć – że pochodzą one z recyklingu. Na fakt nielegalnego pochodzenia owych rzeczy bezpośrednio wskazywać mogła ilość rzeczy oferowanych do nabycia przez ich sprzedawcę oraz ich niepełne oznaczenie, a także ich wybrakowanie – szyby były fabrycznie nowe, lecz niekompletne i do tego nie miały wszystkich elementów fabrycznie niezbędnych do ich prawidłowego zamocowania, takich jak uszczelki, mocowania, sensory i plastikowe osłonki do połączeń ogrzewania, które są integralną częścią szyby i nie występują osobno w obrocie. Powyższe okoliczności mogą wskazywać, że zostały one pierwotnie uzyskane w sposób bezprawny, albowiem w takim stanie nie mogły legalnie opuścić zakładu, a następnie zostać dopuszczone do sprzedaży – która to okoliczność powinna zostać ustalona na podstawie towarzyszących okoliczności przez samego oskarżonego najdalej w chwili dokonywania owej transakcji.

Dlatego też przychyliam się do stanowiska Sądu Najwyższego, zaprezentowanego w głosowanym orzeczeniu, że oskarżony jest przedsiębiorcą, czyli osobą prowadzącą działalność gospodarczą, w związku z tym spoczywa na nim wiele ustawowych wymogów formalnych, a także z uwagi na charakter wykonywanej działalności posiada on wiedzę w postaci chociażby doświadczenia życiowego, przede wszystkim wynikającego z charakteru wykonywanej przez niego działalności, by te okoliczności, które są przed nim ukryte, ustalić w drodze logicznego rozumowania i wnioskowań poczynionych na podstawie towarzyszących okoliczności.

---

²⁶ Uchwała 7 sędziów SN – Izba Cywilna – zasada prawna z dnia 30 marca 1992 r., III CZP 18/92, OSNCP 1992, nr 9, poz. 144.

²⁷ M. Kulik, *Komentarz do art. 292 k.k.*, w: M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, System Informacji Prawnej Lex 2020.

Słusznie zatem Sąd Najwyższy wskazuje, że paserstwo może zostać też popełnione jako tzw. paserstwo wtórne, gdy rzeczy pochodzące z czynu zabronionego niejako „przechodzą przez ręce” kilku osób. Powyższa argumentacja była początkowo negowana²⁸, chociażby w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 1929 r. w linii orzeczniczej zaprezentowanej w wyroku wydanym wówczas w składzie 7 sędziów, zgodnie z którym przepisy o paserstwie „dotyczą rzeczy uzyskanej bezpośrednio za pomocą przestępstwa”, z jednoczesnym zaznaczeniem, że „chodzi więc o rzecz bezpośrednio uzyskaną za pomocą przestępstwa i nie mogą być w szczególności stosowane do mienia, które uzyskano przez zbycie takiej rzeczy”²⁹. Aktualnie linia orzecznicza obrała inny kierunek, który utrwalił się w judykaturze. Przykładowo w wyroku z dnia 27 czerwca 2007 r. Sąd Najwyższy wskazał, że „przestępstwo paserstwa ma charakter wtórny”³⁰. Podobnie stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 grudnia 2007 r., twierdząc, że „na gruncie przepisów art. 291 k.k. i art. 292 k.k. możliwa jest odpowiedzialność karna za wtórne paserstwo”³¹; w szczególności sytuacja taka może zaistnieć, gdy rzecz zostanie nabyta przez kolejnego pasera, a następnie zbyta i ponownie nabyta przez kogoś innego. Paserstwo wtórne ma obecnie charakter zjawiska przestępnego penalizowanego w ramach przepisów opisujących paserstwo umyślne (art. 291 § 1 i 2 k.k.) oraz paserstwo nieumyślne (art. 292 § 1 i 2 k.k.).

W głosowanym wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że w stosunku do pasera działającego nieumyślnie konieczne jest ustalenie przez sąd orzekający, aby istniała po jego stronie obiektywna możliwość powzięcia przez niego przypuszczenia, że rzeczy, które nabywa, zostały uzyskane za pomocą jakiegokolwiek czynu zabronionego. Należy się zgodzić ze stwierdzeniem, że okoliczności, w jakich przedsiębiorca dokonał transakcji, mogłyby sugerować faktyczne ich pochodzenie. Rację ma również Sąd Najwyższy, wskazując, że owe zakupione rzeczy mogły „przejsć już przez ręce kilku osób”, wskutek czego paserstwo mogło zostać dokonane jako tzw. paserstwo wtórne. Nie bez znaczenia jest ponadto fakt, że szyby samochodowe stanowią przecież część składową rzeczy jako istotny oraz nieodłączny element pojazdu samochodowego. Wskazują na to również przepisy prawa, m.in. załącznik nr 5 do Konwencji o ruchu drogowym, sporządzonej w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 roku, dotyczącej warunków technicznych dotyczących pojazdów samochodowych i przyczep, tj. pkt 51, która ustanawia obowiązek posiadania szyb w samochodzie oraz ich wygląd (specyfikacje), tj. tworzywa przezroczyste³², czy też rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych

---

²⁸ Wyrok SN z dnia 24 października 1929 r., II s. 4k. 509/29, w: J. Jamontt, E.S. Rappaport, *Kodeks karny rok 1932. Część szczególna. Komentarz*, Warszawa 1932, s. 160.

²⁹ Wyrok SN z dnia 25 czerwca 1959 r., VI KO 61/59, OSNPG 1959, nr 8–9, poz. 9 oraz w: System Informacji Prawnej Lex nr 169150.

³⁰ Wyrok SN z dnia 27 czerwca 2007 r., III KK 9/07, System Informacji Prawnej Lex nr 310241.

³¹ Wyrok SN z dnia 4 grudnia 2007 r., IV KK 398/07, System Informacji Prawnej Lex nr 359565.

³² Konwencja o ruchu drogowym sporządzona w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 r. – ratyfikowana, Zał. nr 5 dot. warunków technicznych dotyczących pojazdów samochodowych i przyczep, tj. pkt 51 (Dz.U. z 1988 r., nr 5, poz. 40).

pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia z dnia 31 grudnia 2002 roku, w którym m.in. wskazano, że „przednia szyba powinna zapewnić kierowcy pełną i wyraźną widoczność bez zniekształcenia obrazu, a w razie rozbicia – zapewniać jeszcze dostateczną widoczność drogi (...)”³³.

Słusznie zatem Sąd Najwyższy w glosowanym orzeczeniu wskazał również, że wystarczające jest, iż na podstawie towarzyszących okoliczności nabywca rzeczy mógł przypuszczać, że nabywa rzeczy, które normalnie nie występują w prywatnym obrocie. Przedsiębiorca będący oskarżonym trudnił się zawodowo handlem częściami samochodowymi, w związku z czym winien on mieć świadomość, że nabył szyby samochodowe bez wszystkich elementów fabrycznie na nich umieszczanych. Stan zakupionych przez oskarżonego szyb samochodowych, z uwagi na brakujące elementy, mógł wskazywać *a priori*, że nie pochodzą one z legalnego źródła. Na powyższe okoliczności przedsiębiorca powinien zwrócić uwagę *a posteriori*, chociażby z uwagi na rodzaj zakupionych rzeczy czy też dokonanie zakupu bez faktury³⁴.

Rację ma zatem Sąd Najwyższy również co do tego, że z punktu widzenia odpowiedzialności za przestępstwo z przepisu art. 292 § 1 k.k. wystarczy, iż sprawca na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że rzeczy, które nabywa lub pomaga do ich zbycia, albo te rzeczy przyjmuje lub pomaga do ich ukrycia, zostały uzyskane za pomocą czynu zabronionego. Wystarczy, że na podstawie towarzyszących okoliczności ma podstawy do przypuszczenia, że nabywa rzeczy, które normalnie nie występują w prywatnym obrocie.

Należy się również zgodzić ze stanowiskiem Sądu Najwyższego przedstawionym w glosowanym orzeczeniu, i w ślad za tym należy wskazać, że nabywane przez pasera rzeczy nie muszą pochodzić bezpośrednio od sprawcy czynu zabronionego, albowiem paserstwo może zostać popełnione jako paserstwo tzw. wtórne, a nabyta rzecz mogła już do chwili jej nabycia przez oskarżonego, będącego *de facto* przedsiębiorcą, „przejsć faktycznie przez ręce kilku osób” – decyduje tylko w tym zakresie działanie w nieumyślności w postaci niedbalstwa. W takiej sytuacji, jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy, wystarczające jest, aby zaistniała obiektywna możliwość powzięcia przez nabywcę przypuszczenia, że rzeczy, które nabywa, zostały uzyskane za pomocą jakiegokolwiek czynu zabronionego, by móc mu przypisać sprawstwo, albowiem oskarżony na podstawie ich ogólnego stanu winien powziąć wątpliwość co do wad prawnych towaru oraz jego pochodzenia. Postawę oskarżonego oraz jego podejście do transakcji na podstawie konkretnych zaistniałych okoliczności faktycznych sprawy można ocenić jako niedbałą, nie dochował on bowiem należytej staranności przez takie a nie inne swoje działanie³⁵.

---

³³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych pojazdów oraz zakresu ich niezbędnego wyposażenia (Dz.U. z 2016 r., poz. 2022) (pojazd z rozbitym szybą nie przejdzie pozytywnie badań technicznych, jako taki nie zostanie dopuszczony do ruchu).

³⁴ B. Gadecki, *Komentarz do art. 292 k.k.*, w: idem, *Kodeks karny. Część szczególna. Art. 252–316*, System Informatyki Prawnej Legalis 2017.

³⁵ D. Mucha, *Przestępstwo paserstwa...*, op. cit., s. 126.

W konsekwencji uprawnione jest twierdzenie Sądu Najwyższego, że ocena dowodów, która legła u podstaw uniewinnienia oskarżonego, nie jest pełna, a przy tym wybiórcza i uproszczona, w związku z czym nie korzysta on z ochrony przewidzianej w art. 7 k.p.k., tj. „organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego”³⁶, co stanowi przykład dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów.

Nie bez znaczenia jest również fakt, że oskarżony znał stan zakupionych rzeczy i wiedział, że są one fabrycznie nowe, ale zarazem wybrakowane. Szyby nie zostały wprowadzone legalnie do obrotu, a ich wprowadzenie na rynek było wynikiem wcześniej dokonanego czynu zabronionego. Dlatego też pomimo tego, że oskarżony nie posiadał wiedzy co do faktycznego pochodzenia zakupionych przez niego szyb czołowych, winien na podstawie towarzyszących okoliczności przypuszczać, iż mogą one pochodzić z nielegalnego źródła, na co bezpośrednio wskazywał brak niektórych ich elementów składowych, które winny one posiadać z chwilą opuszczenia przez nie – w sposób legalny – fabryki producenta.

Dlatego też z uwagi na dowolną ocenę materiału dowodowego dokonaną przez Sąd II instancji zaistniały stan winien być sanowany, co słusznie uczynił Sąd Najwyższy w przedmiotowym glosowanym orzeczeniu. Nie bez znaczenia jest również fakt, że oskarżony, kupując jako przedsiębiorca 42 sztuk samochodowych szyb czołowych, winien to wykazać w odpowiedni sposób w księdze przychodów i rozchodów dla celów podatkowych. Obowiązek prowadzenia księgi przychodów i rozchodów wynika *ex lege* z przepisu art. 24a Ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych³⁷. Ponadto – zgodnie z § 11 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów – „podatnik jest obowiązany prowadzić księgę rzetelnie i w sposób niewadliwy”³⁸. Wydaje się więc, że postawa oskarżonego będącego przedsiębiorcą w przedmiotowej sprawie pozostaje w oczywistej sprzeczności z nałożonymi na niego obowiązkami wynikającymi bezpośrednio z ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Transakcja dokonana przez oskarżonego powinna zostać ujawniona i rozliczona przed organem skarbowym, zwłaszcza że zakupione szyby samochodowe zostały nabyte w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Reasumując powyższe rozważania, należy stwierdzić, że sprawca nieumyślnego paserstwa faktycznie nie wie, iż dana rzecz pochodzi z czynu zabronionego; nie powstaje także po jego stronie nawet przypuszczenie, że dana rzecz mogłaby pochodzić z czynu zabronionego. W sytuacji takiej po stronie pasera występuje

---

³⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2020 r., poz. 30 ze zm.).

³⁷ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1387 ze zm.).

³⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz.U. z 2019 r., poz. 2544).

niedbalstwo, na skutek której nie wykazuje on należytej staranności, aby zorientować się, że dana rzecz mogłaby pochodzić z czynu zabronionego³⁹.

W przedmiotowej sprawie oskarżony, dokonując zakupu szyb samochodowych, wypełnił znamiona czynu z przepisu art. 292 § 1 k.k., albowiem naruszył swoim zachowaniem reguły postępowania w danych okolicznościach⁴⁰. Oskarżony, oprócz zachowania postawy niedbałej, dokonał złej oceny sytuacji poprzez nierozeznanie co do faktycznego pochodzenia rzeczy, albowiem zachował on postawę bierną, którą cechowało jedynie przypuszczenie, że owe rzeczy nie pochodzą z nielegalnego źródła⁴¹.

Powyższe działania przedsiębiorcy będącego paserem nieumyślnym pozbawione są cech należytej *diligentia*, jaką winien on być wykazać w swoim działaniu.

Należy się zgodzić ze stwierdzeniem, że sprawca paserstwa nieumyślnego nie musi posiadać wiedzy co do tego, z jakiego czynu zabronionego pochodzi rzecz, jednak bez wątplenia uznać należy, że w przedmiotowej sprawie, na podstawie towarzyszących okoliczności, przedsiębiorca mógł przypuszczać, iż nabyty przez niego towar mógł pochodzić z czynu zabronionego. Oskarżony jako osoba prowadząca przedsiębiorstwo posiada wiedzę specjalną w zakresie podejmowanych przez siebie transakcji, dlatego też winno się od niego wymagać większej staranności, a także jego działanie powinno być skutecznie sankcjonowane, oskarżony w swej postawie dopuścił się bowiem wielu zaniedbań, na skutek czego dokonał zakupu rzeczy pochodzących z czynu zabronionego.

Konkludując powyższe rozważania, należy stwierdzić, że sprawca paserstwa nieumyślnego nie musi wiedzieć lub przewidywać, za pomocą jakiego konkretnie czynu zabronionego rzeczy zostały uzyskane, albowiem sprawca paserstwa nie zdaje sobie sprawy z tego, że nabywa rzecz pochodzącą z czynu zabronionego⁴². Jednak z uwagi na fakt, że jest on przedsiębiorcą, ustalając stan świadomości nabywcy, należy rozpatryć wszelkie okoliczności dotyczące transakcji, zarówno podmiotowe, jak i przedmiotowe⁴³. Elementy podmiotowe charakteryzujące nabywcę, takie jak wiek, poziom intelektualny czy wykonywana profesja, mogą wpłynąć na ukształtowanie obrazu rzeczywistości w jego świadomości⁴⁴. Przedsiębiorca więc, z uwagi na swoją profesję, winien każdorazowo działać *maximo cum studio*, tj. z najwyższą starannością, i takiego też zachowania można i należy od niego oczekiwać.

---

³⁹ M. Królikowski, R. Zawłocki, *Prawo karne...*, op. cit., s. 189.

⁴⁰ M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas, *Komentarz do 292 k.k.*, w: A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Komentarz. Część szczególna. Komentarz do art. 117–363*, t. II i III, System Informacji Prawnej Lex 1999.

⁴¹ E. Guzik-Makaruk, E.W. Pływaczewski, *Rozdział V. § 24. Paserstwo nieumyślne...*, op. cit., s. 275.

⁴² Wyrok SN z dnia 6 grudnia 2012 r., V KK 401/12 – paserstwo nieumyślne, System Informacji Prawnej Lex 2020, nr 1231664.

⁴³ Wyrok SA w Katowicach z dnia 29 czerwca 1999 r., II AKa 75/99, System Informacji Prawnej Lex 2020, nr 40320.

⁴⁴ E. Guzik-Makaruk, E.W. Pływaczewski, *Rozdział V. § 24. Paserstwo nieumyślne...*, op. cit., s. 276.

W związku z tym, w mojej ocenie, oskarżony jako przedsiębiorca winien był przypuszczać, że szyby samochodowe nabyte przez niego w nieustalonym czasie, od nieustalonej osoby, w nieustalonym miejscu oraz za nieustaloną kwotę pochodzą z czynu zabronionego, jednakże *ex tunc* działał on w nieświadomości co do faktycznego pochodzenia zakupionych rzeczy. Poprzez swoją postawę zachował się nieprofesjonalnie, a przez to wyczerpał swoim zachowaniem znamiona czynu zabronionego opisanego w przepisie ochrony prawnej art. 292 k.k. Tym samym orzeczenie kasatoryjne wydane przez Sąd Najwyższy w okolicznościach przedmiotowej sprawy należy uznać za całkowicie słuszne, a przy tym mające oparcie w aktualnej i utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego oraz w poglądach doktryny.

BIBLIOGRAFIA

- Bojarski T., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2019.
- Chybiński O., *Paserstwo w polskim prawie karnym*, Warszawa 1962.
- Dąbrowska-Kardas M., Kardas P., *Komentarz do art. 292 k.k.*, w: A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Komentarz. Część szczególna. Komentarz do art. 117–363*, t. II i III, System Informacji Prawnej Lex 1999.
- Gadecki B., *Komentarz do art. 292 k.k.*, w: *idem*, *Kodeks karny. Część szczególna. Art. 252–316*, System Informacji Prawnej Legalis 2017.
- Gardocki L., *Prawo karne*, wyd. 21, Warszawa 2019.
- Górniok O., Hoc S., Przyjemski S.M., *Kodeks karny. Komentarz*, Gdańsk 1999.
- Guzik-Makaruk E., Pływaczewski E.W., *Rozdział V. § 24. Paserstwo nieumyślne w Kodeksie karnym z 1997 r.*, w: R. Zawłocki (red.), *Przestępstwa przeciwko mieniu i gospodarcze*, System Prawa Karnego, t. 9, Warszawa 2015.
- Jamontt J., Rappaport E.S., *Kodeks karny rok 1932. Część szczególna. Komentarz*, Warszawa 1932.
- Kozieł G., *Komentarz do art. 1 pr.prz.*, w: G. Kozieł (red.), *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, wyd. 1, System Informacji Prawnej Legalis 2019.
- Królikowski M., Zawłocki R., *Prawo karne*, wyd. 3, Warszawa 2018.
- Kulik M., *Komentarz do art. 292 k.k.*, w: M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, System Informacji Prawnej Lex 2020.
- Lachowski J., *Strona podmiotowa czynu zabronionego*, w: R. Dębski (red.), *Nauka o przestępstwie. Zasady odpowiedzialności*, System Prawa Karnego, t. 3, Warszawa 2017.
- Michalski J., *Komentarz do art. 292 k.k.*, w: A. Wąsek, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do artykułów 222–316*, System Informacji Prawnej Legalis 2010.
- Marek A., *Prawo karne. Zagadnienia teorii i praktyki*, Warszawa 1997.
- Mucha D., *Paserstwa skarbowe w polskim prawie karnym skarbowym*, Opole 2019.
- Mucha D., *Przestępstwo paserstwa w kodeksie karnym z 1997 roku*, Opole 2014.
- Oczkowski T., *Komentarz do art. 292 k.k.*, w: R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, System Informacji Prawnej Legalis 2019.
- Pazdan M., *Osoba fizyczna jako konsument lub przedsiębiorca (Rozdział XIV Osoby fizyczne)*, w: M. Safjan (red.), *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2012, System Informacji Prawnej Legalis 2012.

- Plebanek E., *Materialne określenia przestępstwa*, Oficyna 2009, System Informacji Prawnej Lex 2020.
- Świątkiewicz B., *Przestępstwo paserstwa w polskim prawie karnym*, Warszawa 1989.
- Wilk L., *Komentarz do art. 292 k.k.*, w: M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Komentarz do artykułów 222–316*, System Informacji Prawnej Legalis 2017.
- Wojciechowski J., *Prawo karne. Komentarz. Orzecznictwo*, Warszawa 1997.
- Wolter W., *Studia z zakresu prawa karnego*, Kraków 1947.
- Żelechowski Ł., *Komentarz do art. 43[1] k.c.*, w: K. Osajda (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, System Informacji Prawnej Legalis 2019.

GŁOSA DO WYROKU SĄDU NAJWYŻSZEGO Z DNIA 28 CZERWCA 2017 R., III KK 141/17. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PASERSTWO NIEUMYŚLNE

Streszczenie

Niniejsze opracowanie stanowi aprobowane odniesienie się autora do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2017 r., III KK 141/17. Przedmiotem niniejszej glosy jest próba rozkodowania ustawowych przesłanek charakteryzujących stronę podmiotową i stronę przedmiotową podmiotu dopuszczającego się przestępstwa paserstwa niemyślnego, opisanego w normie prawnej z art. 292 k.k., tj. przestępstwa powszechnego o charakterze publiczno-skargowym ściągane z urzędu, przez przyzmat sprawcy będącego przedsiębiorcą trudniącym się handlem konkretnymi rzeczami w sposób profesjonalny, który jako taki winien dochować należytej staranności, aby zorientować się, że dana nabywana przez niego rzecz pochodzi z czynu zabronionego.

Słowa kluczowe: paserstwo umyślne, paserstwo niemyślne, odpowiedzialność karna profesjonalnego podmiotu, nabycie rzeczy pochodzących z czynu zabronionego, przedmiot wykonawczy, sprawca przestępstwa pierwotnego

GLOSS ON THE JUDGEMENT OF THE SUPREME COURT OF 28 JUNE 2017, III KK 141/17. LIABILITY FOR HANDLING STOLEN GOODS UNINTENTIONALLY

Summary

The paper presents the author's opinion of approval of the judgement of the Supreme Court of 28 June 2017, III KK 141/17. The gloss tries to decode the statutory features of the subjective and objective aspects of an entity involved in the offence of handling stolen goods unintentionally referred to in the legal norm of Article 292 CC, i.e. a common offence subject to public prosecution ex officio, through the prism of a perpetrator who is an entrepreneur involved in professional trade and who, as such, should be especially diligent in order to recognise that an object he/she buys originates from the commission of a prohibited act.

Key words: handling stolen goods intentionally, handling stolen goods unintentionally, professional entity's criminal liability, acquisition of things originating from prohibited acts, object of crime, perpetrator of primary crimes

Cytuj jako: Różańska-Ungur P., *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2017 r. III KK 141/17. Odpowiedzialność za paserstwo nieumyślne*, „Ius Novum” 2021(15) nr 1, s. 167–182. DOI: 10.26399/iusnovum.v15.1.2021.10/p.rozanska-ungur

Cite as: Różańska-Ungur, P. (2021) 'Gloss on the judgement of the Supreme Court of 28 June 2017, III KK 141/17. Liability for handling stolen goods unintentionally'. *Ius Novum* (Vol. 15) 1, 167–182. DOI: 10.26399/iusnovum.v15.1.2021.10/p.rozanska-ungur